

Nationaal Park
Drentsche Aa

VAN BRONGEBIEDEN TOT BENEDENLOOP

OP

Nationaal Park Drentsche Aa
Neem de tijd het te ontdekken

STAP

2022 • 2023

Gebiedsfonds

DRENTSCHE AA

Het sparen waard

Drenthe

Van bron tot benedenloop

DE DRENTSCHE AA IS DE BEST BEWAARDE LAAG-LANDBEEK VAN WEST-EUROPA. IN DE JAREN VIJFTIG EN ZESTIG VAN DE VORIGE EEUW ZIJN BIJNA ALLE BEKEN IN ONS LAND RECHTGETROKKEN. DE DRENTSCHE AA IS EEN GELUKKIGE UITZONDERING: ZIJ MOCHT GROTENDEELS HAAR NATUURLIJKE KRONKELS BLIJVEN VOLGEN. EN WAAR ZE TOEN WEL LANGS DE LINIAAL WERD GELEGD, KRIJGT ZE NU HAAR VROEGERE LOOP TERUG. SLINGEREND DOOR EEN BOERENLANDSCHAP, GEVORMD IN DUIZENDEN JAREN SAMENSPEL TUSSEN MENS EN NATUUR. EEN MOZAÏEK VAN WEIDEN, AKKERS, HOUTWALLEN, BOS, HEIDE EN VENNEN. MET IDYLLISCHE ESDORPEN IN HET GROEN. EEN OEROUDE LANDSCHAP DAT RUST EN HARMONIE UITSTRAALT.

BELEEF DE BEEK

De beek is de levensader van het Drentsche Aa-gebied. Of misschien kun je beter zeggen: de bloedsomloop. Want de Drentsche Aa is niet één beek, maar een compleet beekstelsel, als een hoofdadere met vertakkingen. Al die verschillende beektakken hebben een andere naam. Ze heten naar het dorp waar ze langs stromen: Amerdiep, Loonerdiep, Rolderdiep, Schipborgsche Diep enzovoort. Uiteindelijk komen ze samen in één hoofdstroom en waar die de provincie Groningen in stroomt, heet de beek eigenlijk pas echt Drentsche Aa. De brongebieden van de Drentsche Aa liggen diep in Drenthe, ten zuiden en zuidoosten van Assen. Echte bronnen zijn er niet, en ze zijn er ook nooit geweest. De beekjes begonnen als een moerassige, venige laagte waaruit geleidelijk een stroompje voortkwam. Die moerassen zijn allang ontgonnen, maar in het jonge natuurgebied Holmers-Halkenbroek, ten oosten van Kamp Westerbork, is de oorspronkelijke situatie hersteld. Hier krijg je een beeld van hoe zo'n brongebied er uit kan hebben gezien.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Wateronderzoeker

Doe Drentsche Aa-water in een emmer. Trek een schepnet of groentezeef door de beek. Iets gevangen? Doe je vangst in de emmer. Bekijk op de Nationaal Park natuurwijzer wat je gevangen hebt. Je kunt ook een waterdiertjeszoekkaart downloaden via <https://doemee.ivn.nl/zoekkaart-waterdiertjes>

Schoon water voor natuur en mens

Het water van de Drentsche Aa is relatief schoon. Haar stroomgebied is een gesloten geheel waar geen water van buitenaf in komt. Er liggen geen industrieën aan en er zijn geen lozingen van riool- of ander afvalwater. Het schone, stromende water zorgt voor een rijk dierenleven in de beek, van minuscule waterdiertjes tot vissen. Dat de weidebeekjuffer zich hier zo thuis voelt heeft alles te maken met de waterkwaliteit. Een wist u dat er uit de Drentsche Aa drinkwater wordt gewonnen? Dat gebeurt door het Waterbedrijf Groningen bij De Punt, op de grens van Groningen en Drenthe. Bij de inwoners van de stad Groningen komt Drentsche Aa-water uit de kraan, al meer dan 140 jaar.

Beek van dichtbij

Beleef de beek van dichtbij op de mooiste uitzichtpunten en trajecten:

- Fietspad Okkenveen tussen Tynaarlo en Midlaren (knooppunten 58 en 61)
- Belvédère Kymmelsberg bij Schipborg
- Loopbruggen over Oudemolensche Diep bij Oudemolen (wandelroute vanaf NP-parkeerplaats Molensteeg)
- Osdijk bij Taarlo (richting fietsknooppunt 67)
- Wandeling Deurzerdiep vanaf NP-toegangspoort Deurze
- Wandeling Acht van Amen vanuit Amen
- Bruggetje over en voorde door het Andersche Diep (Pieterpad)
- Fietspad Papenvoort-Gasselternveld (knooppunten 84 en 55)

Nationaal Park Drentsche Aa is veel meer dan de beek, hoe uniek die op zichzelf ook al is. Je vindt er ook nog eens het mooiste esdorpenlandschap van Drenthe en misschien wel van Nederland. Esdorpen komen overal op de zandgronden van Oost-Nederland voor, maar nergens is het landschap dat er van oudsher bij hoort zo goed bewaard gebleven als hier. Het is een gevarieerd landschap, met akkers, hooilanden, heide en bosjes. Latere veranderingen hebben daar alleen maar meer variatie aan toegevoegd: houtwallen, landgoederen, bossen. Zo is hier een kleinschalige afwisseling ontstaan die je nergens anders in Nederland aantreft.

Het esdorpenlandschap is het resultaat van eeuwen landbouw. Het bestaat uit vier basiselementen: het beekdal, de heide, de es en het dorp zelf. Ze hadden allemaal een functie in het boerenbedrijf van vroeger. Op de hooggelegen essen hadden de boeren hun akkers. Om die te kunnen bemesten hielden ze schapen. 's Nachts lieten de schapen hun mest achter in de potstal, overdag liepen ze in grote kuddes op de heide. De graslanden langs de beek voorzagen in het hooi dat nodig was om het vee de winter door te helpen. Kringlooplandbouw avant la lettre! Rond 1900 maakte de komst van kunstmest de schapen en daarmee ook de heide overbodig. Een groot deel van de heide veranderde in landbouwgrond of bos. Maar er zijn nog mooie heidevelden over. En voor de rest is de 'viereenheid' van het esdorpenlandschap bij de Drentsche Aa nog heel herkenbaar. De essen zijn de hoogste delen van het landschap. Ze zijn te herkennen als open ruimten met landbouwgrond, vaak rond of ovaal van vorm en begrensd door houtwallen of bos.

Tussen de coullissen

De houtwallen in de beekdalen dragen veel bij aan het schilderachtige karakter van het Drentsche Aa-landschap. Toch hebben ze niet vanaf het begin bij het esdorpenlandschap gehoord: de meeste zijn pas in de negentiende eeuw aangelegd om gemeenschappelijke gronden te verdelen in percelen van verschillende eigenaren. Ze vormen nu lommerrijke coullissen met vaak fors uitgegroeide eiken en mooie doorkijkjes. Ze dragen ook veel bij aan de biodiversiteit, als trekroutes voor vlinders en andere dieren, als broedgebied van vogels en als groeiplaats van bijzondere inheemse boomsoorten zoals de wilde appel.

Herken het esdorpenlandschap

Het esdorpenlandschap verkennen

- Anloo (beekdal Anlooërdiepje met fraaie houtwallen, drie essen rond het dorp, heide en bos in Kniphorstbosch en landgoed Terborgh)
- Gasteren (beekdal Gastersche Diep, twee essen waaronder de fraai glooiende Zuidesch, heide Ballooërveld)
- Loon (beekdal Loonerdiep, Looneresch, heide Ballooërveld)
- Anderen (beekdalen Andersche Diep/Rolderdiep en Scheebroekenloop, twee essen, heide Eexterveld)
- Amen (beekdal Amerdiep, fraaie hoge Houtesch met oud esbosje)
- Schoonloo (fietsknooppunt 51)
- Elp (essen, heide Elper Westerveld, beekdal Elperstroom)

Al deze (en meer) dorpen zijn een prima uitgangspunt voor een wandeling of fietstocht door het esdorpenlandschap. Routes vindt u onder meer op www.drentscheaa.nl en op de Staatsbosbeheer/Falk wandelkaarten nr. 9 Drentsche Aa en 10 Midden-Drenthe.

De mooiste houtwallandschappen vindt u:

- langs het Anlooërdiepje ten westen van Anloo
- langs de Scheebroekenloop ten noorden van Anderen, en ten westen van dit dorp
- in de Smalbroeken ten noorden van Amen

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Zandschilderij

Zand heeft veel kleuren. Zwart, geel, grijs tot bijna wit. Zoek verschillende kleuren zand in (jam)potjes en laat het goed drogen. Maak een tekening met potlood op papier. Smeer je tekening in met (behangers)lijm. Vul je tekening met verschillende kleuren zand. Wacht tot alles droog is en schud het overvloedige zand eraf. Klaar is je zandschilderij.

Geniet van de natuur

Het Drentsche Aa-gebied is rijk aan natuur. Niet voor niets is de helft van de oppervlakte, zo'n 17.000 hectare, beschermd natuurgebied. En niet voor niets is het een Nationaal

Park met daarin drie Natura 2000-gebieden. Het is voor nogal wat soorten planten en dieren een van de laatste bolwerken in ons land en daarmee een reservoir van biodiversiteit. Maar je hoeft geen kenner te zijn om van de natuur van de Drentsche Aa te genieten. In elk seizoen is hier veel te beleven.

TERUG VAN WEGGEWEEST

Dieren die een comeback maakten in Nationaal Park Drentsche Aa

Otter

In 2002 werd een begin gemaakt met de herintroductie van de otter in ons land, nadat in 1989 de laatste otter ergens in Friesland was doodgereden. Hoewel het verkeer nog steeds een hoge tol eist onder otters, was de introductie uiteindelijk succesvol: er is weer een levensvatbare populatie van deze gestroomlijnde visser. Het Drentsche Aa-gebied is daarin een van de kerngebieden. Hier zijn het hele jaar otters aanwezig en worden elk jaar jongen geboren en grootgebracht. Toch blijft de kans dat u een otter ziet klein: ze hebben u vrijwel altijd eerder in de gaten dan andersom. U maakt wel kans hun sporen te vinden: keutels, of resten van een opgegeten vis.

Bever

Minstens zo succesvol is de comeback van de bever, ons grootste knaagdier. Vooral de Biesbosch staat bekend om zijn bevers. Zo veel als daar leven er in het Drentsche Aa-gebied niet, maar het zijn er intussen toch heel wat en ze doen het prima. Misschien soms zelfs een beetje te goed, want ze kunnen dijken ondergraven en akkers onder water zetten. Maar zolang ze binnen het natuurgebied blijven, hebben ze juist een heel gunstige invloed. Met hun geknaag en dammenbouw creëren ze plekken met open water en moeras waar veel andere planten en dieren van profiteren. Ook bevers zult u niet zo snel zien; ze zijn schuw en vooral 's nachts actief. Maar hun sporen kunt u wel aantreffen, bijvoorbeeld in de vorm van omgevallen of bijna doorgeknaagde boomstammen. Of misschien ziet u wel een burcht ...

Rivierprik

De Drentsche Aa is rijk aan kenmerkende beekvissen, soorten die gebonden zijn aan stromend water. De meeste bijzondere is de rivierprik, een trekvis die een deel van zijn leven op zee doorbrengt, maar de beek opzoekt om daar te paaien. In 1996 werd de eerste rivierprik gezien in de Drentsche Aa; in 2001 werd voor het eerst een paaiplek ontdekt, in de buurt van Gasteren. Waarschijnlijk was de soort in een ver verleden talrijker. Het is een wonder dat deze vissen vanuit de Waddenzee via Eemskanaal en stad Groningen de Drentsche Aa weten te bereiken. Om de rivierprik en andere trekvis in staat te stellen hun paaiplaatsen te bereiken, vervangt het waterschap stuwen en andere obstakels zo veel mogelijk door 'vistrappen'.

Ooievaar

Statig voortschrijdend in het beekdalgrasland op zoek naar een muis of een kikker, of elkaar met luid geklepper begroetend op een van de bewoonde nesten in het gebied: de ooievaar hoort er weer helemaal bij. Zijn terugkeer al vroeg in het jaar markeert het begin van de lente. En in de zomer als de jonge ooievaars zijn uitgevlogen, zijn soms hele groepen te zien op pasgemaakte percelen. Het is nauwelijks meer voor te stellen dat we het veertig jaar zonder hebben moeten doen ...

Raaf

De grootste der kraaiachtigen is met recht een mythische vogel. Boodschapper van de Germaanse god Wodan, zelfs schepper van de aarde volgens de Inuit. De diepe, rauwe kreten van raven horen of hun acrobatische capriolen in de lucht bewonderen is altijd weer een magische belevenis. En die is sinds een paar jaar ook weer mogelijk in het Drentsche Aa-gebied. Raven broeden hier op rustige plekken in de uitgestrekte bossen, maar je kunt ze overal tegenkomen op zoek naar voedsel. Dat bestaat vaak uit dode dieren, want de raaf is een echte aaseter.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Natuurkleuren

Weet je hoeveel kleuren de natuur heeft? Ga naar buiten met een heleboel verschillende kleurpotloden en papier. Kies een kleur uit je potloden en zoek die kleur in de natuur. Heb je iets gevonden dat de kleur van het potlood heeft? Teken het na op het tekenpapier en kleur het in. Pak nu een andere kleur en zoek die kleur in de natuur.

Natuurwijzer

Nationaal Park Drentsche Aa heeft een prachtige Natuurwijzer uitgebracht. Die helpt u om de meest voorkomende planten, dieren en paddenstoelen in het Drentsche Aa-gebied te herkennen. In de uitklapkaart staan meer dan 150 illustraties van vogels, insecten, planten, paddenstoelen en zoogdieren. De verkooppunten vindt u op www.drentscheaa.nl/actueel/nationaal-park/

Voor wandelaars zijn de mogelijkheden in Nationaal Park Drentsche Aa eindeloos. Van korte rondjes voor het hele gezin tot lange zwerftochten voor de liefhebber, er is voor elk wat wils. Asfalt hoeft je niet of nauwelijks tegen te komen, en nergens hoeft je door een buitenwijk of langs een bedrijventerrein.

Wandelen rondom Zeegse

Hier bieden we u alvast een wandelroute aan vanuit Zeegse, door een prachtig deel van het Nationaal Park. U wandelt door bos, langs meanderende beekjes, jeneverbessen, een bijzonder ven en oude zandverstuivingen. Een afwisselende route vol schitterende vergezichten en cultuurhistorie. De route is 6,5 kilometer lang en ook digitaal beschikbaar (als gps en als pdf) op www.eindjeomindrenthe.nl/zeegse-np.html

NB niet alle punten op de kaart bevatten een routeaanwijzing.

1 Start: op de brink van Zeegse, bij de informatiezuil tegenover café-restaurant Het Witte Huis. Loop langs de brink naar het zuiden (Schipborgerweg).

2 Sla twee keer vlak achter elkaar linksaf en meteen daarna op de Y-splitsing rechtsaf.

3 Volg dit bospad rechtdoor.

4 Sla vlak voor de asfaltweg het bospadje links in, en meteen daarna het eerste pad weer links. U loopt langs de bosrand met rechts heide.

5 Steek fietspad over en loop rechtdoor, over het veerooster, het gebied van Staatsbosbeheer in. Buig na circa 50 meter met pad mee naar links.

7 Sla meteen na het veerooster op de splitsing rechtsaf.

9 Steek fietspad over en ga rechtdoor (ondanks alle ontmoedigende borden mag u hier gewoon wandelen). Blijf dit pad volgen.

11 Buig met het pad mee naar links. Ga even rechtsaf voor een insteek naar het bruggetje over het Schipborgsche Diep (punt 12).

12 Keer terug om de route op te pakken.

13 Houd op de Y-splitsing rechts aan en blijf dit zandpad volgen.

15 Het pad maakt eerst een scherpe bocht naar links en meteen daarna naar rechts. In deze bocht naar rechts gaat u linksaf de bult op.

16 Bovenop de bult slaat u linksaf; volg het kronkelende pad langs het Siepelveen. Houd het water aan de rechterhand.

17 Op kruising van paden eerst rechtdoor en daarna rechts aanhouden.

18 Nog een klein eindje rechtdoor en op de weg aangekomen slaat u linksaf.

20 Deze weg rechtdoor volgen en u komt weer uit op de brink.

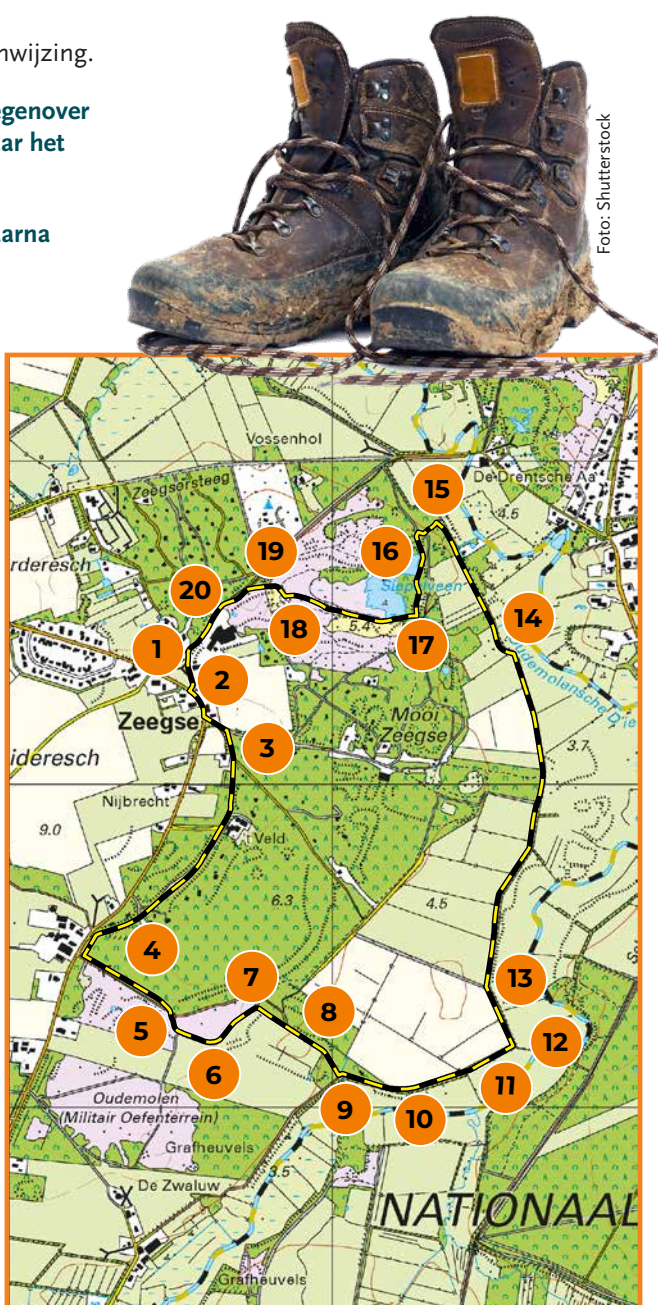

Foto: Shutterstock

Wandel- en fietsroutes en -kaarten

- Wandelaars kunnen kiezen uit een groot aanbod aan uitgezette routes. De routebeschrijvingen zijn te downloaden vanaf onze website: www.drentscheaa.nl. Staatsbosbeheer heeft diverse wandelroutes in het Drentsche Aa-gebied uitgezet waarvan de folders onder meer verkrijgbaar zijn bij het Buitencentrum Boomkroonpad. Ook Stichting Het Drentse Landschap (www.drentslandschap.nl) en Natuurmonumenten (www.natuurmonumenten.nl) hebben wandelroutes in het gebied. De Staatsbosbeheer routes vindt u op de Staatsbosbeheer/Falkplankaarten Drentsche Aa (nummer 9) en Midden-Drenthe (10).
- Fietsers kunnen zelf hun route bepalen via het fietsknooppunten-systeem. De knooppunten staan op de kaart in het midden van deze krant. U volgt gewoon de bordjes van het ene genummerde knooppunt naar het andere. Op elk knooppunt staat een informatiepaneel met een overzichtkaart.
- Verscheidene wandel- en fietsroutes en gratis wandelroute-apps zijn digitaal beschikbaar via www.drentscheaa.nl (klik op 'Wandelen' of 'Fietsen') en <https://eindjeomindrenthe.nl>

RESPECTEER DE NATUUR honden aan de lijn

Wandelen in de natuur mag op de gemarkeerde routes en wandelpaden. Doe dit wel met respect voor de natuur, zodat u de dieren en planten niet stoort. Voor het Nationaal Park geldt: honden aan de lijn, uitgezonderd de bebouwde kom en de hondenlosloopgebieden. Die vindt u op de kaart in het midden van deze krant.

BELEEF HET BOS

DE BOSSEN IN HET DRENTSCHE AA-GEBIED ZIJN HEEL

DIVERS VAN OMVANG EN KARAKTER: van uitgestrekte aangelegde bossen met veel naaldbomen tot kleine, maar eeuwenoude eikenbosjes. Verspreid door de grotere bossen liggen kleine en grotere heidevelden en tientallen vennen, oases voor bijzondere planten en dieren zoals veenpluis, heidekartelblad, adder en heikikker. Een netwerk van paden en routes zorgt ervoor dat je vrijwel overal in het bos naar hartenlust kunt wandelen, fietsen en paardrijden.

Bos in soorten en maten

Het overgrote deel van de bossen van de Drentsche Aa is – zoals bijna al het bos in Nederland – aangeplant, met als doel om er hout te kunnen oogsten. De meeste zijn grofweg een eeuw oud en aangelegd op voormalige heide en zandverstuiving. Hun verleden als productiebos is vaak nog goed te zien, onder meer aan de rechte wegen en paden die het bos in vakken verdelen. Al die vakken zijn genummerd; vaak liggen bij de kruispunten van paden nog stenen met de vaknummers. In de loop van de tijd zijn de bossen wel veel gevarieerder en daardoor natuurrijker geworden. De grootste boscomplexen liggen in het zuiden van het gebied. In de bossen van Gieten-Borger is houtoogst nog steeds een van de doelstellingen, naast recreatie en natuur. In het Hart van Drenthe (tussen Hooghalen en Schoonloo) heeft Staatsbosbeheer gekozen voor de ontwikkeling naar een natuurlijk boslandschap waarin de natuur grotendeels haar gang kan gaan.

Klein maar fijn zijn de 'holten' en 'strubben', oeroude bossen die in het verleden als hakhout zijn gebruikt en waar de (zomer)eik de gezichtsbepalende boom is. Voorbeelden zijn De Strubben bij Schipborg, het Gastersche Holt, het Grollerholt en de Schoonlooër Strubben. Weer heel anders zijn de landgoedbossen bij Eelde-Paterswolde en Glimmen in het noorden. Ze hebben een parkachtig karakter met lanen, vijvers, aangelegde heuvels en zichtlijnen, maar ook met monumentale oude bomen.

Heerlijk zwemmen in de natuur

In de bossen van Nationaal Park Drentsche Aa liggen vier prachtige zwemplassen met strand: Nije Hemelriek en Gasselerveld (vlak bij elkaar in boswachterij Gieten-Borger), Loomeer en Ieberenplas (beide in Hart van Drenthe). Op het Gasselerveld na zijn ze voorzien van picknickplekken en toiletten. Ideaal voor gezinnen met kinderen. U vindt ze op de kaart op de middenpagina's.

Buitencentrum Boomkroonpad: startpunt voor bosverkenning

Het Boomkroonpad en het bijbehorende buitencentrum van Staatsbosbeheer zijn hét startpunt voor een bosverkenning. Hier beginnen diverse gemarkeerde wandelroutes en excursies en er zijn allerlei activiteiten speciaal voor kinderen. Het Boomkroonpad zelf is natuurlijk een niet te missen attractie voor jong en oud: wandelen tussen de boomtoppen. Adres: Steenhopenweg 4, 9533 PN Drouwen. Meer informatie: tel. 0592-377305 of www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Dromenvanger

Zoek verschillende veren. Ze hebben allerlei mooie kleuren. Maak van je verzameling een dromenvanger. Buig een vers takje rond tot een hoepeltje en bind het vast met touw. Knoop met touwtjes een spinnenweb in je hoepel. Knoop de veertjes aan touwtjes vast en hang ze aan de hoepel. Met deze dromenvanger kun je vast goed slapen vanavond.

Voel het verleden

Tekens uit de oertijd

Nergens anders in Nederland is nog zoveel van de prehistorie te zien als bij de Drentsche Aa. Van de 53 hunebedden in ons land liggen er liefst twintig in het Drentsche Aa-gebied; hun locaties vindt u op de kaart op de middenpagina's. Prehistorische grafheuvels telt het gebied meer dan tweehonderd.

Hunebedden

Hunebedden zijn de oudste monumenten van Nederland: stenen grafkamers van vijfduizend jaar oud. Ze zijn gebouwd van zwerfkeien die in de voorlaatste ijstijd, 150.000 jaar geleden, door het ijs uit Scandinavië naar Drenthe zijn meegevoerd. Een paar bijzondere hunebedden:

- Aan de zuidrand van Eext ligt het enige hunebed dat nog in zijn aarden heuvel is 'verpakt'. Oorspronkelijk gold dat voor alle hunebedden.
- Bij Loon is een van de meest compleet bewaarde hunebedden te vinden.
- In Rolde liggen twee hunebedden vlak bij elkaar achter de middel-eeuwse kerk.
- Ook ten westen van Drouwen liggen twee hunebedden direct bij elkaar.

Grafheuvels

Grafheuvels zijn iets jonger dan hunebedden: hun leeftijd varieert van ruim drieduizend tot ongeveer tweeduizend jaar. Onder de oudste grafheuvels zijn lichamen begraven, onder de jongere de asresten van de doden. Op enkele plaatsen zijn concentraties grafheuvels te vinden:

- In De Strubben-Kniphorstbosch vormen ze een tot de verbeelding sprekende combinatie met de eeuwenoude knoestige eiken.
- In landgoed Terborgh liggen verscheidene grafheuvels, met hun lichtgroene grasdek bijna oplichtend in het donkere naaldbos.
- In het open landschap van het Ballooërveld zijn veel grafheuvels al van verre zichtbaar.
- In het Tumulibosch bij Rolde slingert het wandelpad tussen de tientallen grafheuvels uit de IJzertijd door.

Meer weten over hunebedden: Hunebedcentrum Borger

Bent u nieuwsgierig naar de achtergronden van de Drentse hunebedden, bezoek dan het Hunebedcentrum in Borger. Hier krijgt u een beeld van het dagelijkse leven in de prehistorie. Wie waren de mensen die deze imposante grafmonumenten bouwden, hoe deden ze dat en waarom? Het grootste hunebed staat pal naast het centrum.

Adres: Bronnegerstraat 12, 9531 TG Borger, tel. 0599 - 23 63 74, www.hunebedcentrum.nl. Open: maandag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur, zaterdag, zondag en feestdagen 11.00-17.00 uur. Gesloten 25 en 31 december en 1 januari.

OPDRACHT VOOR KINDEREN

Hunebed bouwen

Hunebedbouwers maakten vroeger grafkelders van grote zwerfkeien. Bekijk een van de hunebedden in Nationaal Park Drentsche Aa.

Kijk goed hoe de stenen zijn gestapeld. Zoek zelf een zak vol stenen. Stapel van deze stenen je eigen hunebed.

Sporen van de oorlog

In de bossen van het Hart van Drenthe, brongebied van de Drentsche Aa, ligt het voormalige kamp Westerbork. In de Tweede Wereldoorlog was dit het doorgangskamp waar de treinen vertrokken naar de vernietigingskampen in het oosten.

Een bezoek aan het kampterrein, met onder meer het Nationaal Monument Westerbork, een teruggeplaatste barak en twee

gerestaureerde wagons, is een indrukwekkende ervaring. Drie kilometer naar het westen

ligt het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, een museum over het leven in het kamp.

Wanneer het Herinneringscentrum open is, rijdt er een pendelbus naar het kampterrein en

terug. Daarnaast is het kampterrein te voet of per fiets bereikbaar.

Elders in het gebied zijn nog meer sporen van WOII te ontdekken.

Onderduikershol Anloo

In het bos van het voormalige landgoed Terborgh is een bijzonder oorlogsmonument te zien. Op deze plek bevond zich in 1943-44 een onderduikershol. In september 1944 ontdekten Duitse soldaten tijdens een oefening per toeval het hol, waar op dat moment acht verzetsstrijders bivakkeerden. Die wisten in eerste instantie allemaal te ontkomen, maar drie van hen werden later alsnog opgepakt en geëxecuteerd. Op 11 april 1945 werden in het hol de stoffelijke resten van tien andere gefusilleerde verzetsmensen gevonden. De dertien zwerfkeien van het monument staan voor de dertien slachtoffers.

Tankgrachten

Dwars door het Ballooërveld lopen kaarsrechte diepe banen. Het zijn tankgrachten uit de Tweede Wereldoorlog. Ze zijn op bevel van de Duitsers door dwangarbeiders gegraven en waren bedoeld om geallieerde tanks de pas af te snijden. Een ander restant van zo'n tankgracht is te zien in natuurgebied De Vijftig Bunder bij Midlaren. De tankgrachten maakten deel uit van de Atlantikwall, een megalomane verdedigingslinie van de Duitsers langs de hele West-Europese kust.

Proef de Drentsche Aa

Drentsche Aa streekproducten en verkooppunten

- **Boerderijwinkel 'De Moalderij'** in Anloo: Annerweg 35, 9467 PB, www.abz-anloo.nl
- **De Kudde van Anloo en landwinkel 'De Grazerij'**: vlees van Schotse Hooglanders uit lokale natuurgebieden. Annerstreek 17, 9468 AK, www.kuddevanano.nl
- **Zorgboerderij, camping, theeschenkerij en winkel 'De Balloohoeve'**, Balloo 52, 9458 TC Balloo, www.deballoohoeve.nl
- **Zorgboerderij 'De Mikkellhorst'** in Haren, met theeschenkerij en landwinkel: Klaverlaan 37, 9753 BZ, www.mikkellhorst.nl
- **Fruitbedrijf/Landwinkel Goense** in Marwijksoord: Marwijksoord 21a, 9448 XA, <http://fruitbedrijfgoense.nl>
- **Biologische geitenhouderij en kaasmakerij 'De Kruidenwei'** in Nooitgedacht: Veldweg 8, 9449 PW, www.dekruidenwei.nl
- **Vleesveehouderij en boerderijwinkel Eigen Erf** in Schipborg: Borgweg 29, 9469 PG, www.eigen erf.nl
- **De Zeegsterhoeve in Zeegse: vleesveehouderij, bed & breakfast en boerderijwinkel**: Hoofdweg 62, 9483 PD, <http://dezeegsterhoeve.com>
- **Zorgboerderij 'Zorg & Natuur'** in Assen: Amelte 24, 9404 EL, Assen, www.zorgnatuur.nl

Bij een aantal bakkers is het Dubbel Drents streekbrood te koop, gebakken van graan geteeld in het Drentsche Aa-gebied.

zo 22 mei	Dag van het Nationaal Park Hou de aankondigingen op de website in de gaten.		www.drentscheaa.nl
1-3 jul	FestiValderAa Drie dagen theater en muziek in de Drentsche natuur	Borgweg, Schipborg	http://festivalderaa.nl
za 20 aug	Etstoel Anloo Middeleeuws spektakel rond historische rechtszitting	Magnuskerk, Anloo	www.etstoel.nl
zo 18 sep	Pedaal Vocaal Koorconcerten op diverse locaties, verbonden via fietsroute (auto kan ook)	diverse startpunten	www.pedaalvocaal.nl
zo 18 sep	Buitenfestival Staatsbosbeheer Tal van activiteiten voor jong en oud	Buitencentrum Boomkroonpad	www.staatsbosbeheer.nl/boomkroonpad
zo 2 okt	Kinder Buitenfestival Het Drentse Landschap Uitdagende activiteiten voor kinderen van alle leeftijden	boerderij Kamps, Kamps 1, 9451 TB Rolde	www.drentslandschap.nl/kinderbuitenfestival

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

De Hondsrug UNESCO Global Geopark vertelt het verhaal van deze geologisch unieke, door de ijstijden gevormde heuvelrug. Dat gebeurt vooral via 'expedities' met verschillende thema's. Drie van de expeditiepoorten liggen in of dicht bij het Drentsche Aa-gebied: Waterpark De Bloemert in Midlaren (water), Buitencentrum Boomkroonpad (bos) en Hunebedcentrum Borger (ijstijden, prehistorie). Het Drentsche Aa-gebied maakt deel uit van het Geopark de Hondsrug. Nationaal Park Drentsche Aa is partner van het Geopark. Zie voor alle activiteiten en overige informatie: www.geoparkdehondsrug.nl

EVENEMENTEN

Drentsche Aa HET SPAREN WAARD

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied te zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap. U kunt uw bijdrage overmaken naar bankrekeningnummer NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebedsfondsrentscheaa.nl.

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Nuttige adressen

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa
Kees Folkertsma, Elaine Sapulete
Provinciehuis Drenthe,
Westerbrink 1, Assen
Postbus 122, 9400 AC Assen
T 0592 - 36 55 55
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe
André Brasse, Timanca Manak
coördinator resp. medewerker
Communicatie & Educatie
Nationaal Park Drentsche Aa
Postbus 125
9400 AC Assen
T 0592 - 37 17 40
E drentscheaa@ivn.nl
I www.ivn.nl

Staatsbosbeheer Drentsche Aa
Molensteeg 2
9484 TE Oudemolen
T 0592 - 23 13 07
I www.staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer Hart van Drenthe
Ieberen 1
9442 TJ Elp
T 0592 - 29 21 90

Staatsbosbeheer Hondsrug
Rolderstraat 11
9531 TC Borger
T 0592 - 24 27 28

Stichting Het Drentse Landschap
Postbus 83
9400 AB Assen
T 0592 - 31 35 52
I www.drentslandschap.nl

www.drentscheaa.nl

Het meest complete en actuele overzicht van alle activiteiten in het Drentsche Aa-gebied is te vinden op de website www.drentscheaa.nl. Deze site biedt ook veel achtergrondinformatie over het gebied: de natuur, de geschiedenis, het beheer en meer.

Nederland heeft eenentwintig Nationale Parken. In de parken zijn alle bijzonderheden van de Nederlandse natuur terug te vinden: duinen, bossen, heide, laagveen, getijdennatuur, beekdalen, vennen en nog veel meer. Gezamenlijk beslaan de parken zo'n 120.000 hectare, dat is bijna 3% van Nederland.

Colofon

Teksten en eindredactie: Henk van den Brink
Redactie: André Brasse, Henk van den Brink, Timanca Manak, Evert Thomas
Fotografie: NP Drentsche Aa tenzij anders vermeld
Cartografie: Sectie GIS/CAD provincie Drenthe
Grafische verzorging: Documentum provincie Drenthe
Druk: Scholma, Bedum
Oplage: 38.000
© Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa 2022

